

STRUČNÝ PRŮVODCE KATAKOMBAMI SV. KRISTÝNY

1. Uvnitř za vstupem

Nacházíme se v nejstarším a nejposvátnějším místě zdejšího monumentálního komplexu; jsme v pohřebišti primitivní křesťanské komunity v Bolseně, jež se rozvíjelo přibližně od roku 250 do pátého století.

Zde, společně s mnoha bratry a sestrami v Kristu, jež odpočívají v očekávání Vzkříšení, byla pohřbena i svatá Kristýna, místní 12-ti letá mučednice z roku 309, oběť posledního velkého pronásledování křesťanů za císaře Diokleciána. Místo jejího hrobu ve zdejší katakombě se stalo už ve čtvrtém století místem úcty (kultu) a tak se kolem jejího hrobu zrodila první jeskyně-krypta, rozšířená pak v desátém století, kdy uvnitř této jeskyně byla vystavěna podzemní bazilika "ad corpus" (nazývaná také "jeskyně sv. Kristýny").

V roce 1263 zde, přímo nad hrobem sv. Kristýny, sloužil mši kněz nazývaný "Petr z Prahy", jež putoval do Říma kvůli pochybnostem o skutečné přítomnosti Krista v Eucharistii. Rozlomená hostie v jeho rukou začla krváčet, dosvědčujíc tak přítomnost živého Krista v Eucharistii. (Hostie a korporál jsou uchovávány v katedrále v Orvietu, kde tehdy sídlil papež, zatímco zde je oltář na němž se tento eucharistický zázrak udál - ten se čtyřmi sloupy, dnes ve vestibulu - a mramorové desky potřísněné krví z proměněné hostie (v barokním chrámu, kterým jste vešli.) Tento zázrak byl posledním podnětem k zavedení Slavnosti Božího Těla (1264).

Fresky jež můžete vidět na klenbě pochází pravděpodobně z 16. stol., sv. Petr v absidě z poloviny 15. století, fresky nad obloukem (viditelné z vestibulu) jsou z 10 století. Socha "sv. Kristýna ve spánku smrti" je od Benedetta Buglioniho a byla realizována mezi lety 1493 a 1497. Archeologické vykopávky v roce 1880, vedené Giovanni Battistou De' Rossi a jeho žákem Henry Stevensonem, vedly ke znovuobnovení hrobu naší světice.

2. U sarkofágu (*dolů po schodech*)

Nyní se nacházíme v moderní kryptě, vytvořené po oběvu hrobu sv. Kristýny v roce 1880. Velký sarkofág z místního kamene (basalto) je z období pozdně imperiálního. V zadní části nacházíme nepravidelný otvor, jímž vidíme mramorovou urnu s nápisem: †I·RQES/ CP· BAT· X·M (†HIC REQUIESCIT CORPUS BEATAE XRISTINAE MARTYRIS - "Zde odpočívá tělo blahoslavené Kristýny mučednice").

Uvnitř této urny byla nalezena velká část "malých" kostí těla dívky mladší 14 let a stříbrná mince krále Berengaria (první polovina X. stol.). Nepravidelný otvor v sarkofágu, relikvie a mince pravděpodobně dosvědčují starou tradici místních církví v Bolseně, Palermu a Sepinu ohledně krádeže části relikvií naší světice v desátém století (naše Kristýna se potom stala první patronkou Palerma, Sepina, ... a její relikvie se dostaly až do Canterbury či Santiaga de Compostella.) Relikvie nalezené v sarkofágu jsou dnes uchovávány v bazilice, v nové kapli sv. Kristýny, v cenném stříbrném relikviáři pod sochou sv. Kristýny z 13. století.

3. V katakombě

Novodobým vchodem jsme se dostali do části katakomby, jež byla znovuobnovená v 19. stol. Naše podzemní pohřebiště má charakteristickou formu "vánočního stromku": centrální chodba a několik postranních větví, jež se postupně zkracují (čím dále jsou od vchodu a od hrobu světice). Naši pozornost pravděpodobně hned upoutá značný vertikální vývoj, jež svědčí o dlouhém období užívání nekropole, i o živé úctě křesťanské komunity k místu posledního odpočinku jejich svaté patronky: první větev vlevo patří k nejdelším a nejhustěji využitým.

Je důležité také připomenout, že **katakomby jsou vždy pouze hřbitovem křesťanské komunity, nikdy se nestávají úkrytem a útočištěm, jak se někdy mylně říká.** Katakomby jsou jako pohřebiště veřejně známy a jsou chráněny římským právem.

K pohřbu bylo tělo zesnulého zavínuté do lněného prostěradla, uloženo do výklenku (*loculus*), potřísněno vápnem a celý hrob pak byl uzavřen pílenými tabulkami a maltou, do níž chudí často klacíkem vyryjí několik znaků (*velmi často nacházíme monogram složený z písmen X a P - prvních písmen jména Kristus v řecké abecedě, kříž, několik písmen abecedy...*), kopírujíc z hrobů bohatých, kteří si mohli nechat zhotovit mramorovou desku s nápisem nebo fresky přímo na hrobě. Chudí i bohatí se ale vlivem vápna stanou míň než pouhým prachem: vápno spolu s tufovou skálou si přivlastní všechno, co z člověka na této zemi zbylo. Otevřené hroby z prvních století tak byly nalezeny prázdné, jakoby s pouhým "obtiskem" zesnulého ve vápně a tufu.

Nejstarší hroby jsou v původní úrovni katakomby, tedy nahoře. Zde nacházíme několik rodinných hrobek "ad arcosolium". Později (níže) už nacházíme většinou jednoduché výklenky (hroby) přímo ve stěnách jednotlivých chodeb, s jedinou výjimkou rodinné hrobky v první chodbě vpravo u vchodu. Jediný freskový epitaf dosud kompletně čitelný vidíme nahoře na levé stěně hlavní chodby. Čtete: "**Cestronia Castoria**, jež žila 56 let, prožila se svým manželem 37 let a 5 měsíců. Byla pohřbena 27. září, když byli konzuli Arcadius, po páté, a P.Anicius Probus. Pokoj tobě." *Provdaná v 19 letech, zemřela roku 406 za císařů Arcadia (východ) a Anicia Proba (západ).*

Některé hroby jsou původně označené mramorovými deskami s vyrytým nápisem. Na mnoha hrobech čtete přání: **PAX TIBI CUM SANCTIS** - "*Pokoj tobě i svatým (všem pokřtěným)*", v němž tradiční křesťanský pozdrav "Pokoj tobě" je rozšířen i do komunitního rozměru. Před několika hroby vidíme malé kamenné tabulky nebo výklenky, jež sloužily k umístění malých olejových lampiček nebo nádobek s aromatickou směsí. (*Některé mramorové desky a lampičky jsou k nalezení v malém muzeu v tzv. "Longobardské hrobce"*).

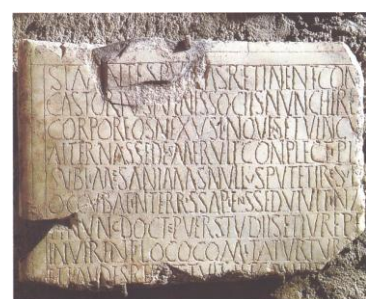
4. "Longobardská hrobka" (zpátky po schůdcích, vpravo)

Zde se nacházíme v malé sekci katakomb, jež zůstala v původní výšce a později byla rozšířena odstraněním tufu jež dělil chodby A3 a A4. Nacházíme několik rodinných hrobek (ad arcosolium), klasické výklenky i pozdější hroby v podlaze. Zde, narozdíl od předchozí části katakomb, bylo nalezeno také množství zlatých a stříbrných mincí z 5 různých století (s příchodem longobardů zde začíná zvyk nosit si s sebou něco na věčnost), jež svědčí i o dlouhém a opakovaném užívání těchto hrobů. Velký hrob uprostřed byl pravděpodobně důvodem vytvoření této jeskyně.

V pravé části zbytky původního Apollova chrámu, později paleo-křesťanského chrámu svatého Jiří, který roku 1078 nahradila dnešní románská bazilika sv.Kristýny. V levé části pak najdete několik mramorových desek, dvě uvedeme v překladu:

Mettia Navigia, dobrá manželka, nejsladší dcera, snacha plná respektu: její věrnost, stud a zbožnost nemohly být překonány. Žila 34 let, 4 měsíce, 8 dní; se svým manželem prožila 20 let, 4 měsíce, 24 dní. (Desku) položil manžel, strážce pokladu tohoto města. Byla pohřbena 12 září, když byli konzuli naši pánové Valente, po páté, a Valentinián (rok 376). *PTCS (Pokoj tobě a svatým.)*

Jestliže hranice nebe přijmou vyvolené duše, nyní se mladý **Castor** nachází s druhy, jež ho předešli. Opustě pouta těla a světa, zasloužil si dosáhnout věčných příbytků blažených. Nikdo si nemysli že vznešené duše skončí mezi stíny: moudrý zemře na zemi, ale nadále žije v nebi. A nyní, vzdělaný chlapče, nadaný i ve studiu práva, zástup blažených tě doprovodí na ono místo věčné zeleně.

Po prohlídce prosím vraťte tohoto průvodce v obchůdku. Díky!

PDF verze ke stažení na www.basilica-bolsena.net